

”ΤΡΟΠΟΣ”, οδοιπορικό στα αρχέγονα μοναστήρια της Σερβίας.

[/ Πεμπτούσια](#)

Μέσα στη δροσιά του φθινοπώρου η Χάρη του Παναγίου Θεού επιδαψίλευσε στα μέλη του Βυζαντινού Χορού ΤΡΟΠΟΣ μια αξέχαστη εμπειρία, ένα προσκύνημα στον Ορθόδοξο Σερβικό Μοναχισμό, στην Ιερά Μονή Ζίτσης και στην Ιερά Κοινοβιακή Μονή των Αρχαγγέλων στο Κοβίλιε.

Ξεκινήσαμε την Πέμπτη 16 Οκτωβρίου νωρίς το πρωί και πετάξαμε, υπό πτερύγων ανέμων, από την Αθήνα στο Βελιγράδι.

Στο αεροδρόμιο μας περίμενε οικοδεσπότης ο π. Ιερόθεος από την Μονή του Κοβίλιε. Γνωστός στους περισσότερούς μας από τις σπουδές του στην Αθήνα, μαθητής του Λυκούργου Αγγελόπουλου και του Κώστα Αγγελίδη και δάσκαλος της Ψαλτικής.

Λίγο μετά στην παρέα μας προστέθηκε και ο Ζόραν Ζέρκοβιτς , καταξιωμένος ηχολήπτης στο Βελιγράδι, που θα κατέγραφε ηχητικά τις ακολουθίες αλλά και τις συναυλίες.

[OLYMPUS DIGITAL CAMERA](#)

Αφήσαμε το Βελιγράδι στο γκρίζο πρωινό φως και κατευθυνθήκαμε νοτιοδυτικά. Περίπου μιάμιση ώρα δρόμο μετά φτάσαμε στο Κράλιεβο. Στη μέση ενός οδικού κόμβου, ένας εντυπωσιακός πανύψηλος και καλαίσθητος σταυρός ύψους 20 μέτρων δεσπόζει στην περιοχή. Στην μια πλευρά, ο Εσταυρωμένος και στην άλλη μέσα σε μετάλλιο ο Άγιος Γεώργιος έφιππος, προστάτης του Βασιλέα Κράλη. Εξ ου και Κράλιεβο.

Λίγο μετά ο δρόμος μας έφερε στην περιοχή Ζίτσα και στην ομώνυμη Μονή. Στην πύλη της Μονής μας συγκίνησε η γερόντισσα Ελένη. Μας υποδέχθηκε με τις αδελφές και μας χαιρέτισε έναν-έναν ονομαστικά, πήραμε την ευχή της και περάσαμε το τοξωτό πρόπυλο της Ιεράς Βασιλικής Λαύρας της Ζίτσης.

Οι αδελφές μας οδήγησαν να προσκυνήσουμε στο καθολικό της Μονής χτισμένο

στα 1205. Η δωρική απλότητα του χώρου και οι εμβληματικές τοιχογραφίες μας καθήλωσαν με το κάλος και την ιεροπρέπειά τους. Η μονή αυτή είναι η επιτομή της ιστορίας του Σερβικού λαού. » Είναι Σερβική πονεμένη ιστορία», έλεγε ο Άγιος Νικόλαος Βελιμίροβιτς για την Ζίτσα. Μπροστά στην δυτική αψίδα με την Παλαιολόγεια Κοίμηση της Θεοτόκου ο π.Ιερόθεος μας είπε λίγα λόγια για την ιστορία του μοναστηριού. Μας θύμισε ότι ο Άγιος Σάββας, ο πρώτος αρχιεπίσκοπος της Σερβικής Εκκλησίας μεταλαμπαδεύοντας το «άκρο των εφετών», από τα αγιορείτικα κοινόβια της Βατοπαιδίου και του Χιλανδαρίου έχτισε εδώ στη Ζίτσα την κοιτίδα της Σερβικής νεοσύστατης τότε Αρχιεπισκοπής. Εδώ στέφθηκαν οι Σέρβοι Βασιλείς και ανακηρύχθηκαν οι αρχιεπίσκοποί της.

Στο βάθος του Καθολικού, δεξιά από το τέμπλο, θαυμάσαμε την τοιχογραφία της υποβλητικής μορφής του Δεσπότη Χριστού . Ραδινός-σχεδόν τρία μέτρα ψηλός- και μειλίχιος «ο αφ' ημών αναληφθείς εις τους ουρανούς», μας ευλογεί από εκεί, ιστορημένος από χέρι ζωγράφου ρωμιού μαίστορα, εδώ και 700 χρόνια...

OLYMPUS DIGITAL CAMERA

Image not found or type unknown

Ψάλαμε ιλαρώς το απολυτίκιο της Αναλήψεως και βγήκαμε γοητευμένοι από το Καθολικό.

Μας οδήγησαν στην τράπεζα, όπου μας περιμέναν εξαιρετικά φαγητά και αβρααμιαία περιποίηση. Μας ενημέρωσαν πως οι αδερφές τρώνε σε άλλη τράπεζα, ενώ στην δική μας διακονούσαν ως τραπεζάρισσες.

Μετά, αργά το μεσημέρι, μας μοίρασαν στα κελιά για ξεκούραση. Στον εσπερινό οι αδελφές έψαλλαν στον αριστερό χορό και ο Τρόπος στον δεξιό. Η απόδοση των ύμνων από τις αγγελικές φωνές των μοναζουσών αποκάλυψε την διδασκαλία του π. Ιερόθεου και την άοκνη εργασία του: ένα τιτάνιο έργο αναβάπτισης της λειτουργικής ζωής των ομοδόξων Σέρβων στα νάματα της Ορθόδοξης Βυζαντινής Ψαλτικής Τέχνης ,που ήταν και δική τους παράδοση.

Το πρόγραμμά μας είχε στη συνέχεια μια πρώτη συναυλία στην αίθουσα του

Δημοτικού Μεγάρου της πόλεως του Κράλιε. Η προσέλευση του κόσμου ήταν εντυπωσιακή. Από νωρίς πολλοί νέοι άνθρωποι, παιδιά αλλά και ηλικιωμένοι, καθώς και πολλές μοναχές από τα κοντινά μοναστήρια γέμισαν ασφυκτικά την μεγάλη αίθουσα.

Ο δάσκαλός μας, ο Κωνσταντίνος Αγγελίδης μας είχε πει πως θα ψάλλαμε εδώ σαν γενική πρόβα για την επίσημη συναυλία που θα ακολουθούσε την επομένη στο Νόβισαντ. Η ατμόσφαιρα πάντως ήταν κάθε άλλο παρά πρόβα! Τα μαθήματα από την ακολουθία του Αγίου Αθανασίου του Αθωνίτου, και οι εναλλαγές αργών και σύντομων μελών έδωσαν ατμόσφαιρα ολονυκτίας.

Κάναμε την γνωστή είσοδο με το «Άξιον εστί» και έξοδο του χορού με το «Τη υπερμάχω» και οι άνθρωποι ήταν έκδηλα συγκινημένοι. Μετά τη συναυλία αρκετοί μας πλησίασαν ενθουσιασμένοι για να μας συγχαρούν και να συνομιλήσουμε.

Το τέλος της πρώτης μέρας μας βρήκε στην βραδινή τράπεζα της Ζίτσας. Νωρίς το πρωί της Παρασκευής χτύπησε το τάλαντο για την ακολουθία. Στον όρθο έψαλλαν αγγελικά πάλι οι αδελφές. Γλώσσα σλαβονική και μέλος βυζαντινό. Απηχήματα ήχων, βελούδινο συνεχές ισοκράτημα και λυγερές μουσικές φράσεις αναγνωρίσιμες στα «καθ' ημάς».

Η συγγένεια του λειτουργικού ήθους και ύφους, μας έδωσε ψηλαφητά την ενότητα της μίας, Αγίας, Καθολικής και Αποστολικής Εκκλησίας που αγκαλιάζει εν πνεύματι Αγίω λαούς, φυλές και γλώσσες. Η εργασία του πατρός Ιερόθεου είναι πραγματικά ορόσημο για την αναβίωση της παλαιάς Σλαβονικής παράδοσης στην Σερβική Εκκλησία.

Image not found or type unknown

Στην θεία Λειτουργία ο Τρόπος χωρίστηκε σε δεξιό και αριστερό χορό. Η ημέρα συνέπεσε με την Εορτή του Αγίου Ιεροθέου Επισκόπου Αθηνών. Προκείμενο Αποστόλου, Αλληλουάριο και στο Χερουβικό σε ένα χορό όλοι ψάλλαμε Πέτρο Λαμπαδάριο σε πρώτο ήχο, Λειτουργικά τα συνήθη «εις κλιτόν», και Άξιον Εστίν του Χατζηαθανασίου. Κοινωνικό εις Μνημόσυνον του Γρηγορίου Πρωτοψάλτου σε πρώτο ομοίως. Η θεία Λειτουργία αυτή θα μας μείνει πραγματικά αξέχαστη. Η γερόντισσα Ελένη μας είπε ότι τέτοια ψαλμωδία είχε να ακουστεί στη Ζίτσα από τη στέψη του Στεφάνου του Πρωτοστεφούς όταν είχαν έρθει ψάλτες από το Άγιο Όρος και την Κωνσταντινούπολη. Μετά την απόλυση βγάλαμε αναμνηστικές φωτογραφίες με την Γερόντισσα μέσα στο Καθολικό. Ακολούθησε η πρωινή τράπεζα με τις αποχαιρετηστήριες προσφωνήσεις και ετοιμαστήκαμε για αναχώρηση. Τα δώρα της ηγουμένης και οι ευχές της σε κάθε έναν μας ξεχωριστά θα μας ακολουθούν μαζί με τις καλύτερες αναμνήσεις από τη Ζίτσα. Δώσαμε υποσχέσεις για μια επόμενη επίσκεψη στις αδελφές και ανεβήκαμε στο πούλμαν.

Ξεκινήσαμε για το δεύτερο προορισμό μας, το Νόβισαντ.

Η διαδρομή μέσα στο όμορφο καταπράσινο τοπίο κράτησε το ενδιαφέρον μας και τις φωτογραφικές μας μηχανές σε εγρήγορση. Αραιή δόμηση μέσα στο πράσινο, αγροτόσπιτα, καλλιεργημένες εκτάσεις και βιομηχανικά κτήρια εναλλάσσονται στη διαδρομή μας.

Εντυπωσιακές οι οξυκόρυφες κεραμοσκεπές των σπιτιών καθώς και οι πολλές εκκλησίες κτισμένες με τούβλα και εμφανές μπετό. Η αρχιτεκτονική των ναών, χωρίς δήθεν μίμηση των παλαιών, αλλά με δημιουργικό διάλογο παραδοσιακής φόρμας και σύγχρονων υλικών μας ξάφνιασε θετικά.

Φτάσαμε στο Νόβισαντ μεσημέρι. Τακτοποιηθήκαμε στο ξενοδοχείο και μετά το γεύμα και την ξεκούραση έφτασε η ώρα για τη συναυλία. Η αίθουσα συναυλιών του Νόβισαντ είναι η παλιά εβραϊκή συναγωγή της πόλης. Μετά το τέλος του δεύτερου Παγκοσμίου Πολέμου και την τραγική του έκβαση για τους Εβραίους της περιοχής ο χώρος αυτός, συντηρημένος στην αρχική του μορφή, χρησιμοποιείται για συναυλίες.

Πριν καλά καλά κάνουμε δοκιμή για τον ήχο και το στήσιμο του χορού, ο χώρος άρχισε να γεμίζει. Το αρχικό μας μούδιασμα από τη φόρτιση του υποβλητικού και ψυχρού διάκοσμου μεταβλήθηκε άρδην από την θερμή και αθρόα προσέλευση του κόσμου. Πολλοί νέοι, πάλι, αλλά και μεγαλύτεροι γέμισαν τον χώρο κάτω αλλά και πάνω στα θεωρεία, σε όλα τα καθίσματα. Ξεκινήσαμε πάλι με είσοδο του χορού με το Μεγαλυνάριο της Θεοτόκου σε ήχο β' κατά την Αγιορείτικη παράδοση και αρχίσαμε με αργά ανοιξαντάρια από τα σπάνια, Γεωργίου Κοντοπετρή, Μανουήλ του Χρυσάνθου και Ιωάννου του Κλαδά. Συνεχίσαμε τα αργά μέλη με κεκραγάρια του Γιαμουμάκη Πρωτοψάλτου σε ήχο δεύτερο και αλλάξαμε το ρυθμό με την στιχολογία του Ιεροθέου του Φιλοθείτου.

Η ατμόσφαιρα της αγιορείτικης παράδοσης τονίστηκε με Ματθαίο Βατοπαιδινό από το αργό μέλος των Εσπερίων του Αγίου Αθανασίου του Αθωνίτου και εδραιώθηκε με το Δόξα του Αγίου σε μέλος του Θεοφάνους του Βατοπαιδινού.

NS1

Η εναλλαγή από τη χορευτική δοξολογία του Κουντιάδου στο «Άνωθεν οι προφήται» του Κουκουζέλους ολοκληρώθηκε με το «Μήλον το Εύοσμον » από το οκτάηχο «Ρόδον το αμάραντον» του Χουρμουζίου του Χαρτοφύλακος.

έκδηλος ενθουσιασμός του κόσμου στους αγιορείτικους πολυελαίους εναλλάσσεται με την κατανυκτική ατμόσφαιρα που δημιουργήσαν αργές μελισματικές συνθέσεις.

Στις σειρές των καθισμάτων των ακροατών έβλεπες τα κεφάλια σκυμένα σαν σε στασίδια σε πολύωρη ακολουθία. Για μία ακόμη φορά βιώσαμε πως η λειτουργική Εκκλησιαστική μουσική βγαίνοντας κατ' οικονομίαν από τον φυσικό της χώρο όταν παρουσιαστεί κατάλληλα, μπολιάζει γόνιμα και με απρόσμενα αποτελέσματα τους ακροατές με το ύφος και το ήθος της.

Σίγουρα η λατρευτική εμπειρία που είχαμε στις ακολουθίες των μοναστηριών της Ζίτσας και του Κοβίλιε είναι βιώματα αξέχαστα και μοναδικά. Όμως από την άλλη δεν θα έλεγα πως είναι ευκαταφρόνητη η συμβολή των συναυλιών της λειτουργικής μουσικής μας στη διαμόρφωση των ποιοτικών κριτηρίων και στην κατανόησή της στον σύγχρονο κόσμο. Τα θερμά χειροκροτήματα και τα συγχαρητήρια του κόσμου μας υπενθύμισαν για μία ακόμη φορά πως ψάλαμε σε συναυλία και όχι σε ακολουθία.

Στο τέλος μείναμε αρκετή ώρα έξω από το επιβλητικό κτήριο στη δροσερή βραδιά συνομιλώντας με τους Σέρβους φίλους μας και βγάλαμε αναμνηστικές φωτογραφίες.

Η βραδυά έκλεισε με ένα υπέροχο δείπνο με τοπικές γεύσεις, προπόσεις και θερμές συζητήσεις.

Συνεχίζεται...

%anoiksantaria%